

zličnejših področjih javnega in kulturnega življenja, do njihovih raziskav na področju domoznastva med 19. in 20. stoletjem, pa vse do izselitve družine v povojnem obdobju.

Ravno njihova skrb za družinski arhiv, ki jo je po smrti Girolama Gravisija (1812) prevzel njegov pravnik Giovanni Andrea Gravis, je omogočila že njegovemu sinu Anteu Gravisiju, da je skušal gradivo tudi vsebinsko urediti in je hkrati nekatere dokumente že tudi sam objavil v takratnem časopisju, druge pa ob prebujanju interesa za zgodovinske raziskave posredoval takratnim koprskim in istrskim izobražencem (npr. Carlu Combiju, Tomasu Lucianiju, Pietru de Madonizzi).

Žal pa se ob bogatem in pomembnem družinskem arhivu Gravisijev, ni ohranila tudi njihova bogata knjižnica, o katere vsebini imamo le nekatere pomanjkljive podatke oziroma sezname, ni pa zanesljivih vesti o njeni dokončni usodi.

Z ureditvijo gradiva in izdajo dvojezičnega inventarja sta obe avtorici sedanjim in bodočim raziskovalcem omogočili in bistveno olajšali pregled nad celotnim gradivom in s tem ustvarili tudi boljše možnosti za nadaljnje raziskovalno delo. Pohvalno je, da so hkrati z njunim delom potekali tudi restavratorski posegi poškodovanega gradiva, za nekaj najdragocenejših kodeksov pa so bile izdelane zaščitne brezislinske škatle. Konkordančna tabela v prilogi ob prejšnji signaturi prinaša tudi novo, preglednejšo signaturo posameznih arhivskih serij. Katalog sicer bogatijo tudi fotografije številnih dokumentov, družinskih grbov in rodbinskih debel.

Opravljen delo obeh avtoric morda že samo po sebi kliče po nadaljevanju začetega dela tudi na drugih družinskih fondih koprškega Pokrajinskega arhiva, ki prav gotovo zaradi odsotnosti starega koprškega arhiva do določene mere kompenzira to veliko praznino v starejši koprski zgodovini, družinski arhivi pa omogočajo raziskave še na vseh tistih področjih, ki so bila morda doslej zanemarjena, oziroma vse premalo prisotna v našem zgodovinopisju.

Salvator Žitko

SLOVENSKI ZGODOVINSKI ATLAS. Ljubljana: Nova revija, 2011, 253 strani, 219 slik

Tim visoko kvalificiranih strokovnjakov iz Slovenije je sestavil zgodovinski atlas, ki ga je izvedbeno izpeljala založba Nova revija. Atlas ne postavlja visoko zgolj letvice za upodobitev zgodovine slovenskega prostora, marveč tudi za tiskane zgodovinske atlase na splošno in sicer zaradi tega, ker je tako vsebinsko kakor tudi izdajateljsko dosegel spoštljivo raven kakovosti. Kratke- mu uvodu sledi osem kronološko urejenih poglavij, ki vsebujejo, vsako je opremljeno z uvodnim besedilom, različno število slik (zemljevidov, shematičnih skic) s komentarjem, ki predstavljajo na zelo kakovostnem papirju in v izredno diferenciranem barvnem tisku mojestrovino grafične izdelave. Na koncu je dodan mogočen seznam virov in bibliografija k zgodovini Slovenije in Slovencev, ki skoraj v vsem ustrezno pričakovanjem.

Tematski razpon je znaten: vsako obdobje (najstarejša zgodovina, rimsko obdobje, zgodnji srednji vek, visoki in pozni srednji vek, zgodnji novi vek do 1848, 1848–1918, jugoslovansko obdobje, čas Slovenije kot neodvisne države) je sestavljeno mozaično iz slikovnih in besedilnih komponent, ki se nanašajo na vso Evropo ali pa na alpsko-jadranski prostor, na ves prostor današnje Slovenije, na regionalna ali celo lokalna prizorišča. Tako so v domišljenem razmerju prikazane povezave med velikim in majhnim oz. med slovenskim in neslovenskim. Tudi tematsko je to slikovno poudarjeno delo zelo raznovrstno, kajti sega od poselitvenih struktur mimo politično-administrativnih prostorskih redov do gospodarskih in prometnih tem tja do različnih kulturnih faseta (šole, širitev gradbenega stila itd.). Trije fenomeni dodatno označujejo »rdečo nit« – po eni strani gre sestavljavcem za posredovanje razvojnih poti in ne samo za slikovno fiksiranje posnetih trenutkov zgodovinskih procesov; po drugi strani atlas ne posreduje – pa naj zveni to še tako banalno – zgodovine prostora, temveč zgodovino ljudi s pomočjo prostora, kajti opozarja tako

na priseljevanja ter odseljevanja kakor tudi na menjajoče se etnične proporce v mestu in na podeželju ali pa na vprašanja vojnih žrtev med drugo svetovno vojno na slovenskih tleh; po tretji strani pa vzbuja pozornost, da je opazna skrb namenjena cerkveno-konfesionalnim stališčem – začeniši z misijonskim časom preko obdobja

reformacije tja do vprašanja ne-katoliške komponente v današnji Sloveniji. Izdelek je nedvomno impozanten dosežek in zgled za primerljiva prizorišča s podobno zapletenimi zgodovinskimi razmerami in interpretativnimi različicami!

Harald Heppner

